

Editorial

Numărul 2 al *Noii Reviste de Drepturile Omului* reia tema libertății de exprimare și presiunea asupra ei în contextul proceselor intentate de colaboratori ori responsabili ai sistemului opresiv comunist. Cum subiectul deconspirării colaboratorilor este o componentă a felului în care se prelucrează trecutul totalitar, tema a fost deschisă de cercetarea lui Corneliu-Liviu Popescu privind poziția Adunării Parlamentare a Consiliului Europei față de legislațiile și practicile statelor din Europa Centrală și de Est în materia de comunizare. Autorul face nu doar o trecere în revistă a documentelor Adunării Parlamentare, ci și o critică a soluțiilor acestora. Un exemplu ar fi luarea în considerare doar parțială a „lustrației morale”, din perspectiva accesului persoanei la propriul dosar, dar nu și a accesului publicului la informațiile privind colaborarea cu serviciile represive ale regimului totalitar comunist. Rămâne întrebarea dacă temele analizate de Corneliu-Liviu Popescu nu își găsesc o paradigmă de interpretare mai generoasă decât cea a „democrației militante”, cum ar fi paradigma actului de justiție făcut victimelor unui regim totalitar.

William Totok analizează experiența germană în articolul său „Dilemele moștenirii Stasi” cu referire la patru cazuri care au determinat evoluția legislației și practicii germane: listele din Halle, cazul Stolpe, cazul Gysi și cazul Helmut Kohl. Deși activitatea Oficiului pentru administrarea arhivelor Stasi reprezintă un model, jurisprudența actuală constituie, pentru autor, o sursă de dileme. Corespunzătoare sau limitată, utilizarea arhivelor germane a fost însă, prin comparație, rezultatul unor bătălii de argumente și procese în justiție, nu a unei acțiuni brutale a unor forțe mai mult sau mai puțin oculte.

Grupajul mai include un studiu adresat chestiunii specifice a conflictului dintre necesitatea unei dezbateri libere a colaboraționalismului și cerința de a nu aduce atingere demnității persoanelor. Prevederile Legii nr. 187/1999 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea securității ca poliție politică au fost confruntate cu principiile care apără persoanele de insultă și calomnie și cu poziția instanțelor în procesele dintre Ristea Priboi și Walter Sommerauer, Marian Ureche și Marius Oprea, Radu Ciuceanu și Ștefan Rădulescu-Zoner, Traian Băsescu și Victor Ciuvică ș.a.

Articolele amintite anterior au fost dezbătute în luna septembrie 2005 în cadrul unei mese rotunde organizată de Fundația Konrad Adenauer împreună cu *NRDO*. Fundația Konrad Adenauer a sprijinit și publicarea studiilor în acest număr al revistei.

A doua secțiune cuprinde materialele pregătite de Iustina Ionescu, cercetătoare la Centrul de Resurse Juridice. Primul acoperă o temă neatacată la noi: căsătoria cuplurilor de același sex. Propunându-și o abordare acoperitoare a subiectului, Iustina Ionescu a analizat trei întrebări care se vor ridica în fața oricărei inițiative legislative românești: (a) Este dreptul la căsătorie un drept care se aplică și cuplurilor formate din persoane de același sex?; (b) Constituie discriminare interzicerea căsătoriei între

persoanele de același sex?; (c) Care sunt diferitele modele de protecție și recunoaștere din partea statului a cuplurilor formate din persoane de același sex?

Al doilea material, „Nediscriminarea în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului”, a fost elaborat cu gândul la cariera pe care a avut-o la noi în ultimii doi-trei ani tema discriminării, în strânsă conexiune cu activitatea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării.

Studiul „Probleme legate de accesul femeilor pe piața muncii”, elaborat pe marginea cercetării realizată în februarie – aprilie 2003 de către The Gallup Organization România la solicitarea Centrului Parteneriat pentru Egalitate a apărut într-o ediție restrânsă, aproape discretă, în anul 2004. Cum el reprezintă și astăzi, în 2005, cea mai largă analiză a accesului femeii pe piața muncii *din perspectiva subiectului*, CPE a dorit să îl pună la dispoziția unei categorii mai largi de cititori. În aceeași perioadă a anului 2003, o altă organizație neguvernamentală, Centrul pentru Dezvoltare Socială din Sighișoara, a întreprins o cercetare bazată pe analiza manifestărilor discriminatorii în procesul de angajare. S-au avut în vedere discriminările de gen și de vârstă apărute în anunțurile conținând oferte de muncă din cotidianul „România Liberă” din perioada 10-16 martie 2003. În anul 2004, Fundația ProWomen din Iași a investigat „Egalitatea de șanse pe piața muncii din municipiul Iași”. A folosit în acest scop metode și tehnici calitative și culegerea cantitativă de date. Din păcate, aceste două ultime cercetări nu au fost publicate.

Cea de-a patra secțiune a revistei cuprinde – conform unei promisiuni anterioare – un inventar jurisprudențial. Mai întâi am dat atenție unui subiect care a preocupat opinia publică în lunile august – septembrie 2005: deciziile Curții Europene a Drepturilor Omului în cazul Moldovan și alții vs. România – „cazul Hădăreni”. Dezideriu Gergely a făcut o sinteză a evenimentelor și a soluțiilor pronunțate la Strasbourg. Asupra proceselor pe care victimele le-au intentat statului român își îndreaptă astăzi atenția mai multe organizații europene de sprijin al comunităților roma, interesate să pună în valoare precedentul în Kosovo, Macedonia etc.

Am făcut loc și acelor decizii ale Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării care vizează discriminarea structurală – defavorizarea unor categorii de populație prin chiar litera legii. Mai precis, publicăm: (a) răspunsul MEC la recomandarea CNCND de schimbare a metodologiei de pretransfer a cadrelor didactice astfel încât să fie eliminată discriminarea cadrelor didactice din mediul rural; (2) importanta decizie prin care se declară discriminatorii prevederile Legii clerului militar și ale Protocolului încheiat între Ministerul Justiției și Biserica Ortodoxă Română referitor la asigurarea asistenței religioase în penitenciare.